

Resan till Rhodos

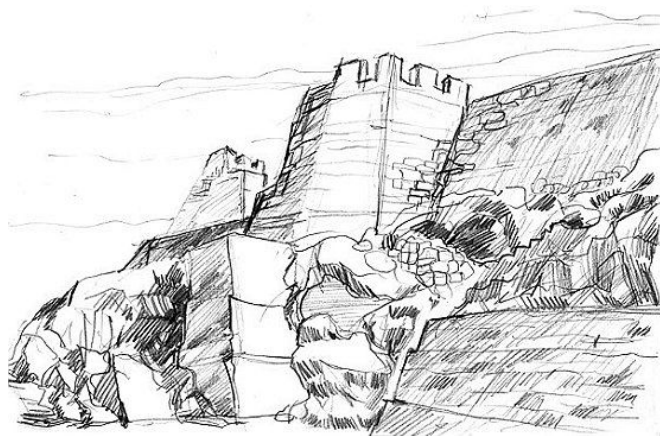

16 – 23 juli 2008

Jag bodde på hotell Despina med gångavstånd till stranden i Afandou. Vandrade många gånger in till centrum av Afandou för att äta, växla pengar och handla. Tog bussen till Lindos söderut en gång. Den gamla staden hade en medeltida borg som innehöll ruinerna efter en bysantinsk kyrka och ett hellenistiskt Akropolis. Med EU-stöd på 3,5 Milj euro höll det på att restaureras.

Vilken art av eukalyptus jag tecknade har jag inte kunnat hitta men det var stammarnas växt som fascinerade mig. Det blåste en sval fläkt från havet under dess skugga så jag återkom gärna.

Olivträden beskärs och gamla träd får ett enormt omfång i stammen med groteska knölar och utskott. Rhodos heter huvudstaden, eller Rhodos stad som man säger. Den har en gammal medeltida stadskärna med ringmur och vallgrav av enorma mått. Det finns anor

från hellenistisk, bysantinsk och ottomansk tid och hela områden är uppsatt på Unescos lista som världskulturarv.

2008-07-16

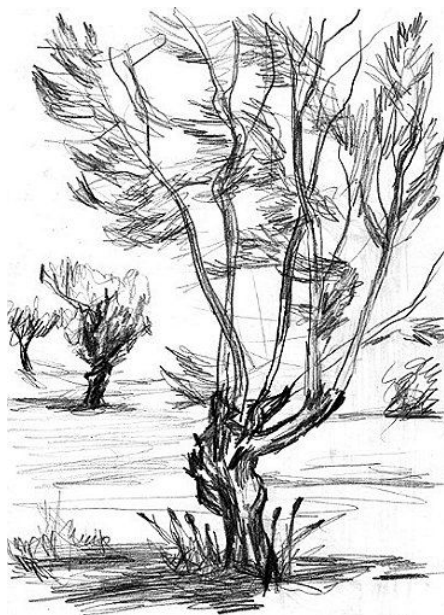
Jag är en av alla charterresenärer på flyget till Rhodos i Grekland. Här finns högljudda ungdomar, tävlande om hur många drinkar de kan insupa. Gäng som vill leva loppan där nere som de brukar göra. Stillsamma

ungdomar som vill spela kort, dataspel och sparka strandboll som de brukar göra. Medelåldrarna med eller utan barn, oftast med begynnande fetma, längtar till kriminaldeckaren i en liggstol vid stranden, lapande sol tills rödbrunheten övergått till svartbrunt.

Gamlingar med stirrande blick, detta hade de gjort förr, vilken gång i ordningen? Samma hotell, samma strand, samma vänner och bekanta som också brukar åka till Rhodos till samma hotell vid samma tid. Man byter miljö helt enkelt, inte bekantskapskrets. Och så enstaka resenärer som jag för första gången på väg till Grekland, tredje charterresan i livet för mig, jag hatar charterresor. Men jag vill också ha en plats i solen, också jag utnyttjar det billiga sena ospecificerade biljetterbudandet, billig resa, billigt hotell. Jag kopplar av med ett glas rött vin och slumrar till från bruset av flygplansmotorer och drömmer om hav, himmel och vita stränder.

Hotellet ligger som tur är fritt från det kommersiella turistcentrat. Ett trevligt litet hotell med vindruvsrankor dignande av söta kärnfria druvor, det måste vara skördetider! Apelsiner och plommon mognar men fikonen och oliverna är små och gröna. Dadelpalmerna har ymnigt med små hårda frukter, rabatterna uppfyllda av blommor och cikadorna spelar intensivt i träden, stundtals öronbedövande. Här är varmt fortfarande sent på kvällen vid havet. En skön vind drar fram, mild men svalkande, full av havets dofter med inslag av torkade blad, som av vissnande löv. Juli är en torr månad på Rhodos, mycket torr.

Katter överallt på hotellet. De jagar i buskarna, unga hanna och honor i olika revirspel. Skygga men frimodigast är en av de allra yngsta som leker med mobiltelefonens hörlurar som dinglar ner från bordet. Den ryggar dock snabbt tillbaka när jag vill klappa den.

Hur är klimatet här i denna korsjöfart innan det Egeiska havet, kykladerna och mystiska Samos med Kreta strax sydväst ut? Har man inga andra sysselsättningar än turistnäringen?

Naken i sängen på hotellet. Det blåste ordentligt i natt. Hade svårt att sova i värmen med öppet fönster som släppte in vindbyarnas vrål runt husknutarna och brusset från trädskronorna.

Fick ett härligt dopp i poolen på morgonen och en ljuvlig kaffe i svalkan på terrassen.

Havet gick säkert här några hundra meter från den nuvarande stranden för några hundra tusen år sedan. Bortom olivlundarna reser sig plötsligt den eroderade klinten som mottagit vågornas stötar.

Den milda blå himlen, de gula husen och olivträdens grågröna lundar nedanför berget. De silvriga reflexerna från bladens baksida och där emellan de tusentals små gröna hårda frukterna, ännu ej mogna. När nu en oliv är mogen, för att ätas eller för att pressas för oljan?

Mitt i byn Afandou, mitt på dagen och det är hett i solen. Svalkar mig med en kall kaffedrink. Jag bad om en kaffe och toast men fick en iskall cappuccino. Bryr mig inte. Kaféerna ligger tätt efter varandra, snarlika, serverar samma öl, kaffe och smörgåsar.

Mitt emot den märkliga kyrkan som har ett fristående klocktorn i klassisk romersk stil och kyrkan i bysantinsk. Gick förbi olivlundarna på vägen hit. Gamla knotiga tjocka, expansiva som i en teckning av van Gogh, fulla av gröna oliver. Vindruvor, fikon, oliver, apelsiner och citrusfrukter. Det är vad man förväntat sig. Trädgårdarna har en uppsättning av alla och någon dadelpalm, en cypress och massor av blommor.

Trivs bra i detta klimat, perfekt tempererat. En kyrka i bysantinska former, mycket välvda tak med det centrala runda tornet, ikonbilder på skärmen längst fram i kyrkrummet där det allra heligaste skymtade, kandelabrar, offerställen för att tända ett ljus. Kyrkogården med bilder av de avlidna förevigade i keramik, rikt dekorerade gravar med plastblommor. Vandrade genom en pittoreska by som kändes grekisk vilket ju den var med mycket utanpåliggande trappor till övervåningen. En patio med vinrankor som solskydd tilltalade mig mycket, detta att kunna sträcka sig upp från vilstolen och fånga en klase mogna druvor. Miniträdgårdar med frukter, blommor och grönsaker. Ljuset bygger upp de vitkalkade formerna, högdagrar och skuggor mot den koboltblå himlen. Havet ultramarint, klart som kristall. Vägen ner till stranden kantad av eukalyptusträden framför olivlundarna. Den täta skuggan under olivträden flyter ihop med stammens mörka strävsamma form. Fruktodlingar,

växthus breder ut sig ner mot havet där en halvö sticker ut. Hittade få uppodlade fält.

En simtur i havet till slut den första dagen, klart och rent, kunde simma i det oändliga, det blåste häftiga ljumma vindar. Bredde ut mig på kullerstensstranden likt en fakir, små kullerstenar i olika mjuka former, knappt att man kunde gå på dom. Med försiktighet fick

man fördela tyngden över hela fotsulan. Vattnet blev snabbt djupt, bara tre meter ut kunde man inte bottna. Här är man mitt i jorden och havet. Hjärtat vilar på vågorna, rör sig i tidens ström, vilar och läker. Inte störs av annat en känslan av nuet, allt radierar från det inre Jag förstår allt först då all annan förståelse lämnat mig.

Ett gigantiskt byggprojekt i närheten av hotellet var nerlagt, ett slags vattenland som aldrig fullbordats. Ödelagda tomma spruckna simbassänger, torn med rutschbanor, terrasser, utskott, hopptorn. Allt stannade upp då den grå betongen gjutits, bassängerna var delvis kaklade. Varför är en gåta, kanske fanns konkurrerande projekt, finansiella problem, turistbortfall? Trots att det är högsäsong står hotellen halvtomma, strandrestaurangerna går knappt runt, glest på badstränderna. Var är alla turister? Överexploatering på annat håll, boomen kom aldrig hit, en felkalkyl?

2008-07-18

Lite sent uppe men kom iväg till Lindos efter en svettig väntan i busskuren. Vindstilla idag så hettan ackumuleras snabbt i kroppen, ingen svalkande vind. Lindos är en pittoresk gammal by i en dalgång mellan akropolen och inlandsberget. Österländsk i sina irrande vindlande gränder, trappor och terrasser. Överallt den

vitkalkade väggen mot den blå himlen. Gamla akropolen i Lindos var kraftigt nedbruten. Ett EU-projekt försöker restaurera för 3.5 milj euro. Vet inte om det var så lyckat men jag såg det bara halvvägs.

Dubbla priser på juicer och öl, rip-off priser. Enorm kommers i stadens gränder, mest krimskrams och ett och annat hederligt hantverk, vackert konstsmide, smycken med inläggningar. Den massiva turist-souvenirmarknaden, höga priser och obligatoriskt prutande. Inga lever här på något annat, varje hem, lokal, terrass och gata vigs åt butiker, restauranger, kaféer, glassbarer och creperier.

Stranden igen, simmande i havet. Havsbotten otroligt ointressant, slät, inga växter, fiskar, koraller. Skymningen magisk, månen gick upp, gul som en ost svävande upp över horisonten. Det var horisonten som egentligen svävade neråt - vad som nu är upp eller ner i kosmos.

Växter med törnen har en stor utbredning. Törnbuskar av oräkneliga arter kantar vägarna. De visar upp en avskräckande taggighet i fascinerande mönster som förhindrar uppätning. Skyddar de någon eller skyddar de bara sig själva för att överleva torkan? Gräset växer frodigt i regnet och föder djuren, sprider sina frön som överlever torkan. Törnbuskarna lämnar inga blad. Krampaktiga, magra, snåla, utmärglade in på bara

benen, vassa. Den har ett hot, elden!
Det kan brinna friskt i törnsnåren, gott
om syretillförsel i det torra nätverket.

2008-07-19

Det stora lägenhetshotellet på toppen
berget här bredvid verkar vara tomt.
Har inte sett någon aktivitet under
flera dagar. Dålig beläggning,
ekonomisk kris.

Känner en total vila i kroppen. Går
in till staden, tecknar kyrkan en gång
till, hittar fler vyer från andra barer.

Vindstill, det blir mycket hett.

Vad som är turkiskt eller grekiskt kan man undra av
alla dessa öar strax utanför turkiska fastlandet?
Venetianare, greker, kretensare och turkar, alla är
argonauter, stora sjöfarare som behärskade havet här

omkring. Det var deras livsrum, här
spans hela den egeiska mytologin i
sjömännen seglatser mellan öarna.

Känner en fläkt av Indien ibland,
värmerna, palmerna, cikadornas spel under
dagen, olivlundarnas speciella orkester.

Minnen, vi lever på minnen och
intellektet bearbetar. Tänk med vidöppna
sinnen alltid, låt inte något undgå, sök
sanningen.

Sitter stilla framför eukalyptusträden.
Hur egensinnigt och oförutsägbart de
vrider och vänder sig inom sina gränser

men ändå självständigt. Starka sega stammar,
sensuella, välformade, släta. Barken som flagnar i
tunna skikt, faller krispiga och torra mot marken,
lämnar kvar de karakteristiska spåren av ljusa och
mörka fläckar på stammen.

Det står en omfångsrik eukalyptus som vägdelare mitt i byns centrum. Kraftigt beskuren har den inte nått några höjder men däremot bredd. Ljusa färska löv från de nya vattenskotten. Den är vitkalkad nertill som alla träd utmed vägarna. Blivit en populär anslagstavla mittemot busshållplatsen.

Längtar till Indien. Gekland är en liten smak av östern i små portioner. Mitt på dagen är skuggan

nödvändig, med en liten bris från havet blir hettan behaglig. Sitta med en kall öl är ännu en lindring. Det moderna Grekland blandas med det nya. Skyltar är oläsliga på grekiska, som tur är finns en översättning. Nu är alfabetet närbesläktat, man lär sig snabbt att stava på grekiska. Det är svårare att förstå min handstil.

Väntade in månen vid stranden. Den går upp en timme senare varje dag. Plötsligt var det en gyllene röd skära över horisonten. Med ledning av hur många minuter det dröjer innan den syns helt kan man beräkna dess gradtal på himlavalvet. Vet jag jordens omkrets så kan jag då beräkna avståndet och dess storlek. Snart ska man åter göra resor dit. Amerikanarna har politiska och finansiella hinder. Varför ser man gubben i månen? I den röda dimmiga bilden framträder de mörka haven, stofthaven som ögon, näsa och mun. Vinden har vänt, nu är den sydöstlig, svalkar men bär med sig värme.

2008-07-20

Känner mig helt tom idag. Har sovit gott. Hade en intensiv och märklig dröm där jag vaknade upp till en annans liv. Denna andra är på pricken lik mig och hans hustru lutar sig över mig och är glad att jag vaknat ur min koma. Två förtjusande döttrar i 8-10 års ålder springer omkring. Frun har ett åldrande ansikte som jag själv. Först säger jag inget, ler och undrar sedan var jag är. Låtsas att jag begriper allt och märkligt nog dyker det upp saker och personer jag känner igen men allt är lite förvrängt som om livet hade ett parallellt universum. Det har blivit en förväxling av personer i samband med en olycka. Förmodligen hamnade mitt andra jag i min situation och förfäras av att hustru, barn och hem är borta. Kanske går han omkring i min ateljè och undrar om han själv har gjort allt detta. Jag hamnar sedan utanför hemmet och går omkring i en väldigt avancerad stad som tycks växa av sig själv ifrån grunden precis som en växt. Husen skjuter uppåt och

våningarna växer ut underifrån. På vissa vattentorn och höghusbyggen har denna byggt teknik tillämpats. Här är dock hastigheten enorm och det ingår mycket tryckluft, material som stelnar när det sprutas ut, antar automatiskt olika former. Historien med personförväxlingen glöms bort i drömmen men är det önskedrömmar eller drömmar med budskap. Det märkliga med drömmen var dess fullständiga klarhet i

detaljer. Jag var verkligen förflyttad ett tag innan drömmens verklighet tog över och drömmaren i mig insåg att det var en dröm...

Hett som en bakugn. Längtar till Indien, längtar dit för att teckna och måla.

Eukalyptusen är som en nakenmodell, där växer det ut armar från bålen, biceps, inre rörelser som ändrar riktning vid nya grenar, sensuella böjar och hemliga hålor. Grenar växer ut fyra stycken från samma punkt som en mångarmad gud. Slät hud med utbuktande starka muskler under ytan, griper tag och håller trädet uppe genom osynliga senor.

Satt vid centrala torget i Afandou i middagshettan. Klockan i kampanilen angav ett klingande ljud varje minut. Vid närmare klockning av tiden var det ganska exakt 51 sekunder. Var den dåligt inställd eller skulle den bara klinga regelbundet?

Två öl, en toast med skinka, ost, chips och jordnötter blev jag hyggligt mätt på. Kunde bara sitta och vänta på bussen, orkade inte vandra tillbaka i hettan.

2008-07-21

Vissa saker håller inte i hettan, speciellt inte gammalt datum på juiceförpackningar. Förklarade mig vaken och utvilad, åker in till Rhodos stad.

Gamla staden innanför murarna, verkligen gammal och något av det gamla fanns kvar, det genuina folklivet och arkitekturen. Några nybyggen kom till innan allt blev världsarv. Turisthandels tråkighet kamouflerar gatan och fasaderna med sina fasansfulla alster. Några restriktioner har det inte funnits, turismen är ju det man lever på. Varje pittoresk innergård är en restaurang, varje sevärt öppet torg kantas av barer och

krimskrams butiker. Men så plötsligt tar det slut på vissa ställen och man vandrar genom gränder med valv, blomsteruppsättningar i fönstren och privata trädgårdar. Sätter mig ner och tecknar ett av valven över gränden. Var de tänkta som skydd, gångbroar eller är de stöttor mellan husens väggar?

Dessa träd, växer med fot, bål, lemmar, muskler med vackra vridningar, oförutsägbara vändningar, sammanflätande, sammanlänkande.

Sammanlänkade är vi med tingen omkring oss. Här inne svarar det som möter mig, min respons, min tanke, vad som skulle vara en fråga, min uppfattningsförmåga skapar frågan, min uppfattningsförmåga kan ge svaret.

Hela ön verkar vara en turistindustri. Alla sysslar med den, från vaggan till graven. Villigt kapital ställs till förfogande, ibland räcker det bara halvvägs. Ser

mängder av övergivna halvfärdiga hus, betongskelett. Någon ville skapa hotell, restaurang, köpcentra; pengarna räckte inte till. Waterworld halvt funktionsdugligt, övergivna komplex för affärgallerior. En massa initiativ grusades då pengarna sinat. Samma fenomen som med souvenir butikerna där identiska affärer rader upp sig sida vid sida, barer i rader. När det kommer till hotell och nöjesområden blir riskkapitalisterna svårflörtade och de backar ur på ett tidigt stadium när marknadsanalytikerna gjort otvetydiga prognoser.

Satt och tecknade ett vackert gammalt torg i Rhodos. Framför mig nedanför fundamentet satt en liten flicka och spelade på ett dragspel, mycket enkelt och rörande med dröjande anslag. Två poliser kom förbi på en motorcykel och uppmanade henne att sluta tigga. De hade uppenbarligen uppdrag att kväsa det utbredda tiggeriet i turismens spår. De pratade ingående med

flickan som var motvillig och blev lite skrämmd. Poliserna hade en vänlig attityd men hade förpliktelser att följa lagen om tiggeriförbud och speciellt barntiggeri. Barn som har en extra rörande effekt på

turister som inte kan motstå att ge. Polisen beslagtog hennes instrument och höll i det som han tänkte ge tillbaka det om hon slutade tigga, önskade att jag förstått vad de sa till det lilla barnet. En polis hade

hittat hennes äldre bror och en mycket yngre syster. De var mycket förtvivlade och pojken grät. Inte lätt för polisen som sökte hjälp via komradion. En polisbil dök upp och man konfererade. Vad som hände flickan med dragspelet såg jag inte, instrumentet beslagtogs dock och fördes bort med polisbilen. Pojken och den lilla system lommade iväg nerför gatan, han höll henne tätt om axlarna.

Senare såg jag ytterligare ett flertal barn som tiggde. Barntiggeriet måste vara ett gigantiskt problem för myndigheterna, hur löser de det socialt?

Katterna lämnas till ett halvvtillstånd. De tigger vid borden i restaurangerna, man vill ha sina råttjägare och vill inte föda dom för mycket. De äter vad som helst man ger dom, potatischips, ris, stekt kött, har inte provat grönsaker... Tillbaks till tiggarna. De är väl som katterna på ett sätt, man blir berörd, ger dom en slant eller en liten godbit, speciellt om de är barn, katterna tittar med oemotståndliga bedjande ögon.

2008-07-22

Sista heldagen på Rhodos. Tillbaka i Rhodos stad mitt i gamla staden på en kafeteria och en kall öl. Var lite tröttare idag, orkade inte teckna som igår. Besökte ett intressant muslimskt bibliotek med otroligt vackra

handskrivna böcker. Vid sidan av kinesiskan har det kufiska alfabetet stiliga kalligrafiska möjligheter. Allt är blandat här, turkiskt, österländskt, grekiskt, italienskt och hela världen. Tidlösa är somliga vyer, så här såg det ut för tusen år sedan, bara andra saker och klädsel, mer åsnekärror än bilar.

2008-07-23

Sista dagen på Rhodos. Kommer knappast att återvända på ett tag, det är för sorgligt med denna överdimensionerade turism på ett ställe. Kanske till en annan ö, bortom turistströmmens fåror, vitkalkade hus på klipporna mot en blå himmel och en röd sol vid egeiska havets rand. Men var det inte det jag såg på basarernas hötorgsmålningar i otaliga varianter, det förlorade paradiset...

Text och teckningar
Davey Hammarsten

Resan till Rhodos

©Davey Hammarsten